

Ne! po guzi

RODA®

| roditelji u akciji |

“Batina je iz raja izašla!”

“I mene su tukli pa sam dobro ispao!”

Koliko ste često čuli ove rečenice i složili se s njima?

Odgajanje djece kako bi bili socijalno prihvatljivi odrasli ljudi jedan je od najzahtjevnijih roditeljskih poslova. Neki roditelji kao mjeru odgoja koriste i fizičko kažnjavanje (sve ono što za svoju glavnu svrhu ima nanošenje boli djetetu – bez obzira na jačinu ili učestalost).

Moguće je da ga koriste jer su i sami bili tako kažnjavani u dje-tinjstvu ili zato što se slažu da je tjelesno kažnjavanje dobra metoda za učenje djece društveno prihvatljivom ponašanjem, ili možda jednostavno ne znaju drugačije.

Brinu li vas pitanja **Koliko jako je prejako?** ili **Koliko često je prečesto?**, jednostavan odgovor je da je neprihvatljivo svako roditeljsko nasilno ponašanje prema djetetu koje nanosi stvarnu ili potencijanu štetu djetetovu dostojanstvu i razvoju.

Spadate li u jedne od njih, razmislite o učinkovitosti metode popularno zvane “malopoguzi”.

Znate li da je bilo koji oblik fizičkog kažnjavanja od strane roditelja, učitelja ili bilo koga drugog u Hrvatskoj, kao i u drugim europskim zemljama, **ZAKONOM ZABRANJEN**.

Zaštitu djece od svih oblika tjelesnog i duševnog nasilja nalaže članak 19. Konvencije o pravima djeteta (1989.) te članak 17. Europske socijalne povelje (2001.).

Temeljem članka 87. Obiteljskog zakona iz 1998. godine Hrvatska se svrstala među 18 zemalja članica Vijeća Europe u kojima je zabranjeno tjelesno i drugo ponižavajuće kažnjavanje djece.

Roditelji tuku djecu jer misle kako će ih takve male kazne naučiti da ne rade stvari koje nisu dopuštene

Kakvim god lekcijama roditelji na taj način pokušavaju naučiti svoju djecu, to očito ne funkcionira

Kakvim god lekcijama roditelji na taj način pokušavaju naučiti svoju djecu, to očito ne funkcionira.

Kada bi lupanje po guzi i ostale vrste fizičkog kažnjavanja bili djelotvorni, moglo bi se očekivati da djeca koja dobiju po guzi "kad je to potrebno", nešto iz toga nauče i počnu se "ljepše" ponašati, te da ih moramo sve manje i manje kažnjavati.

Ali nije tako!

Tjelesno kažnjavanje je učinkovito u trenutnoj situaciji, dijete prestaje raditi ono što je radilo, ali ne nauči da drugi put ne treba raditi to isto.

Roditelji tuku djecu kad su ljuti

Neki roditelji fizički kažnjavaju dijete iako znaju i žele dijete nenasilno odgajati, ali zbog stresa uzrokovanog samom situacijom to ne uspijevaju. Takve roditelje nepoželjno ponašanje djeteta dovodi do osjećaja srdžbe i gubljenja kontrole, te oni u toj situaciji impulzivno reagiraju fizičkom kaznom. Roditelj se u trenutku fizičke kazne smiri, ali najčešće ga nakon toga

preplave osjećaji srama i tuge.

Dijete dobiva jednu opasnu poruku – ljutnja se rješava fizičkim udarcem.

Znate li na koje načine fizičko kažnjavanje može biti štetno za dijete?

- Fizičko kažnjavanje uništava djetetovo samopouzdanje i povjerenje u svijet oko sebe. Strah nije učinkovit način podučavanja prikladnom ponašanju, a dijete će to poželjno ponašanje uglavnom iskazivati samo ako je osoba koja ga tuče u blizini.
- Kada odrasla osoba tuče dijete, prenosi mu poruku kako je u redu tući i maltretirati manje i slabije od sebe, fizičko kažnjavanje djetetu prenosi poruku kako je u redu da te netko tko te voli istovremeno i povređuje.
- Udaranje djeteta može dovesti do ozljeda, kao što su ogrebotine, hematomi, oštećenja živaca, lomovi kostiju. Čak i kad udarac po guzi po mišljenju roditelja nije jak, mnoga djeca pritom mogu izgubiti ravnotežu te pasti na glavu ili udariti o neki predmet.

- Ako tučete dijete kada se loše ponaša, u tom trenu spriječit ćete loše ponašanje, ali zapravo gubite priliku naučiti ga prikladnijem ponašanju. Kažnjeno dijete zaokupljeno je ljutnjom i nije u stanju naučiti kako se zapravo treba ponašati u određenoj situaciji.

Kad se dijete dobro ponaša

Roditelji trebaju obratiti pozornost na dobro ponašanje i nagraditi ga (a ne samo kritizirati/kažnjavati nepoželjno ponašanje). Nagrade ne trebaju biti materijalne. Davanje pohvala ili privilegija kazuju djeci da uvažavamo njihov napor i pokušaje. Djeca će učiniti više zbog nagrade, nego što će nešto izbjegavati zbog straha od kazne. Upotrebljavajte pohvale za njih kao osobe (“Divan si”) i pohvale za ono što rade (“Dobro si zakopčao gumbe”).

Koristite i privilegije. Privilegije mogu biti dodatno vrijeme za gledanje televizije, kasniji odlazak u krevet ili nešto drugo u čemu djeca uživaju. Privilegije nikad ne smiju uključivati osnovne djetetove potrebe, kao što su hrana, vrijeme provedeno s roditeljima, sigurnost, ljubav ili povjerenje.

Dobra priprema za rizične situacije

- Roditelji koji ne tuku svoju djecu nipošto nisu blagi, popustljivi ili pretjerano strpljivi, već su svjesni velikog broja ostalih, nenasilnih

načina odgajanja djece. I oni žele promijeniti ili zaustaviti trenutno djetetovo ponašanje (kad se dijete ponaša loše), ali način na koji do toga dolaze je drugačiji.

- Jasno izrazite djetetu što očekujete od njega u pozitivnom ozračju (“Do 7 sati napiši zadaću, a zatim ćemo zajedno gledati film”), ne koristite prijetnje (“Ako ne napišeš zadaću do 7 sati, nećeš gledati film”).
- Objasnite mu gdje su vaše granice poštujući njegove želje (“Kad idemo u dućan, možeš izabrati jedan slatkiš u vrijednosti do 5 kuna”).
- Vodite računa o djetetovim osjećajima: priznajte, prihvatite i slušajte što dijete osjeća (npr. ako dijete ne voli ići u vrtić, omogućite mu da izrazi svoje nezadovoljstvo plaćem ili negodovanjem, nemojte biti ljuti na njega zato što se tako osjeća).
- Vodite računa o djetetovim potrebama (npr. ako morate dugo čekati u redu, dajte djetetu neku igračku za zabavu - tako mu neće biti dosadno i manje će stvarati probleme).
- Promijenite okolinu (npr. ako dijete često vadi stvari iz kuhinjskih ladica, jednostavno ih zaključajte ili zatvorite tako da ih dijete ne može otvoriti).
- Pronađite prihvatljivu alternativu - usmjerite djetetovo ponašanje (npr. ako ne želite da dijete gradi “šator” u dnevnoj sobi, recite mu gdje ga smije graditi).

- Pokažite djetetu kako biste željeli da se ponaša (npr. ako dijete vuče mačku za rep, pokažite mu kako se mačku mazi).
- Umjesto naredbi, dajte djetetu mogućnost izbora (npr. umjesto "Operi zube!", recite "Hoćeš li oprati zube prije ili poslije oblačenja pidžame?").
- Radite male ustupke (npr. "Danas ne moraš pospremiti igračke jer vidim da si jako umorna.").
- Osigurajte vrijeme za pripremu djeteta (npr. ako vam dolaze gosti, pronađite vremena objasniti djetetu kako želite da se ponaša; budite vrlo određeni, a možete s djetetom i odglumiti moguće problematične situacije).
- Izrazite svoje osjećaje (dajte djetetu do znanja kako njegovo ponašanje utječe na vas, npr. "Strašno sam umorna od čišćenja mrvica u dnevnoj sobi.").
- Ponekad je potrebna akcija (npr. ako dijete trči preko ceste dok zajedno šetate, za vrijeme prelaska čvrsto mu stisnite ruku i smireno objasnite zašto je opasno tako trčati).
- Grlite svoje dijete (nježni dodiri u kombinaciji s pohvalom moćna su prevencija sukoba)
- Budite razigrani (mnoge konfliktno situacije mogu se lako pretvoriti u igru).
- Smanjite napetost kroz smijeh (npr. ako je dijete ljuto na vas, predložite mu borbu jastucima, a vi se na kraju dramatično predajte).
- Dogovarajte se i pregovarajte (npr. ako želite ići kući, a dijete još ne bi iz parka, dogovorite koliko se još puta prije odlaska smije spustiti toboganom).

U samoj situaciji (ili neposredno nakon nje) roditelj može:

- reći glasno NE kad to i misli, tonom glasa i stavom tijela pokažite da se ne slažete s onim što dijete čini
- dopustiti da se dogode prirodne posljedice (npr. ako dijete ne objesi svoj ručnik nakon kupanja, ostavite ga tako i ujutro će ga dijete zateći mokrog i vlažnog)
- udaljiti svoje dijete od problematične situacije i ostati s njim (iskoristite to vrijeme za slušanje, razgovor o vlastitim osjećajima, grljenje i rješavanje sukoba)
- ignorirati nepoželjno ponašanje (npr. dijete psuje – koristi psovku kako bi izazvalo reakciju roditelja)
- kazniti dijete gubitkom privilegije – privilegija je pravo koje daje roditelj (npr. za gledanje televizije)

Osjećate li da vam je situacija nepodnošljiva:

- zamolite drugu odraslu osobu da vas „zamijeni“ neko vrijeme
- uzmite si vrijeme da se „ohladite“ (stavite dijete na sigurno mjesto i izađite iz prostorije, poduzmite sve što je potrebno da se smirite i preuzmete kontrolu nad sobom – duboko udahnite i polako izdahnite, plačite, nazovite prijateljicu, istuširajte se, skuhajte si biljni čaj)

studeni 2008., 3. izdanje, naklada 3000 kom

www.roda.hr podupiru:

iskon.

Web prezentaciju
omogućuje:

Tisak ovog letka omogućilo je
Ministarstvo obitelji, branitelja
i međugeneracijske solidarnosti.

RODA - Roditelji u akciji
Zagreb, Čanićeva 14
t. 01 61 77 500
m. 091 58 63 717
e. roda@roda.hr
www.roda.hr

žiro račun:
2484008-1100197341 (RBA)